

991228-2

Jednotlivé kroky, jimiž jsou texty pojaté do této knížky (oproti prvnímu vydání zahrnující několik dalších textů) představují vlastně úseky dlouholetého úsilí o nalezení a znovuosvojení základny, bez které sice celá evropská myšlenková tradice není ani myslitelná, ale která zároveň umožňuje i kritický odstup od těch stránek a momentů, jež se v průběhu myšlenkových a duchovních dějin západní kultury ukázaly jako málo nosné (pokud vůbec jejich nosnost nebyla pouze zdánlivá). Výsledky, k nimž mne má zkoumání a mé úvahy vedly, se tak nutně vystavují nesouhlasu a odmítnutí nejméně na dvojí (a možná na trojí) frontě.

Konzervativně a tradicionalisticky orientovaní křesťané se především nebudou chtít smířit s myšlenkou nutnosti základní revize myšlenkových prostředků, jež si křesťanští myslitelé minulosti většinou značně nekriticky osvojili a jichž využívali nad jejich možnosti (a dospívali tak nejednou k uvažování tak problematickému až absurdnímu, že nemohlo uniknout nejen odmítání, ale často dokonce zesměšňování). Dějiny teologie a křesťanského myšlení vůbec se ukázaly sice v mnoha ohledech jako celoevropsky, ba světově mimořádně významné, ale od počátku byly poznamenány kuriózním rozporem: životní orientace a styl, které byly původně zakotveny v kultuře a tradici hebrejské, byly někdy nevědomky, jindy usilovně reinterpretovány a restrukturovány v duchu myšlení, které bylo tomuto stylu cizí, bylo mu nepřiměřené a bylo nadlouho zdrojem zvláštního typu korumpovanosti, která byla omylem chápána jako bytostně pozitivní. Celý tento proces můžeme stručně pojmenovat jako pořečtění Ježíšova evangelia nebo jako helenizaci křesťanství. Výsledkem byla teologie, spjatá zprvu s Platónem a platonismem, o řadu století později pak s Aristotelem a scholastikou. Nová doba se sice proti scholastice vzbouřila (a odtud také její zdánlivé, protože jen negativistické a neprincipiální protikřesťanství), ale v řeckém stylu myšlení nejen pokračovala, ale ještě jej prohloubila a umocnila svou matematizací a technizací. (Písek, 991228-2.)